

OM 037698

LÖVÉSZ UTCAI ÓVODA ÉS
TAGÓVODÁI PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA

TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ
ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM
ADAPTÁLÁSA

Készítette: Lövész Utcai Óvoda nevelőtestülete
2017.06.06

Tartalom

Az intézménnyel kapcsolatos általános információk:	4
Tagintézmények.....	4
Helyzetkép az óvodáról.....	6
I. A PROGRAM ELMÉLETI ALAPJAI	6
1. Alapelveink	6
2. Gyermekképünk.....	7
3. Óvodaképünk	7
4. Pedagógus képünk	7
6. Differenciálás	8
7. Integráció.....	8
8. Kapcsolatrendszerünk	9
9. Gyermekvédelem az óvodában	9
10. Esélyegyenlőség.....	10
II. A TEVÉKENYÉGGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI	10
Nevelési célunk elérésének feltételei	11
III. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI.....	14
Objektív (tárgyi) feltételek:	14
Szubjektív (személyi) feltételek:.....	16
IV. A FEJLESZTÉS TARTALMA	18
1. Játék és tanulás tevékenysége	19
Játék.....	19
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	20
A tanulás lehetséges formái az óvodában	21
2.Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés	22
Az értékelés és jutalmazás	24
3. Munkatevékenység	24
4. Szabadidős tevékenység	25
V. FEJLESZTÉS KERETEI	26
1.Anyanyelv	26
2.A Külső világ tevékeny megismerése	27
3. A művészeti tevékenységek.....	30
4. Mozgás	32
VI. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI.....	34
1. Fejlesztés módszerei:	34
2. A fejlesztés keretei:.....	35
3. A nevelés időkeretei:	35
4. A nevelési tervek tartalmazzák:	37
VII. Egészségfejlesztés	38
1. Egészséges táplálkozás	39
2. Mindennapos mozgás.....	40
3. Személyi higiéné.....	40

4.	Testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése	42
5.	A bántalmazás, erőszak megelőzése.....	42
6.	Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.....	43
7.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére az egészségfejlesztéssel kapcsolatban.....	44
VIII.	A PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK LEHETSÉGES OKAI.....	44
	Legitimációs záradék	45
1.	A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA 45	
	Függelék.....	46
1.	A PROGRAM TÖRVÉNYI ÉS JOGSZABÁLYI HÁTTERE	46
2.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	46

Az intézménnyel kapcsolatos általános információk:

1.	Intézmény megnevezése	Lövész Utcai Óvoda
2.	Székhely intézmény címe	2700 Cegléd, Lövész u.2
3.	Székhely intézmény telefonszáma	53/311-128
4.	Székhely intézmény e-mail címe	loveszovoda@t-online.hu

Tagintézmények

1.	Tagintézmény megnevezése	Lövész Utcai Óvoda Szép Utcai Tagóvodája
2.	Tagintézmény címe	2700 Cegléd, Szép u.34-36
3.	Tagintézmény telefonszáma	53/310-679
4.	Tagintézmény e-mail címe	szeptutcaiovoda@gmail.com

1.	Tagintézmény megnevezése	Lövész Utcai Óvoda Fűtőház Utcai Tagóvodája
2.	Tagintézmény címe	2700 Cegléd, Fűtőház u.6
3.	Tagintézmény telefonszáma	53/310-537
4.	Tagintézmény e-mail címe	futohaziovi@freemail.hu

1.	Tagintézmény megnevezése	Lövész Utcai Óvoda Malom Téri Tagóvodája
2.	Tagintézmény címe	2700 Cegléd, Malom tér 1.
3.	Tagintézmény telefonszáma	53/310
4.	Tagintézmény e-mail címe	malomteri@freemail.hu

Az óvoda fenntartója: Cegléd Város Önkormányzata

Címe: 2700 Cegléd, Kossuth tér 1.

„Ő AZT HISZI, CSAK JÁTSZIK.
DE MI MÁR TUDJUK, MIRE MEGY KI A JÁTÉK.
ARRA, HOGY A VILÁGBAN OTTHONOSAN MOZGÓ,
ELEVEN ESZŰ ÉS TEVÉKENY EMBER VÁLJÉK BELŐLE.”

(VARGA DOMONKOS)

Helyzetkép az óvodáról

Az óvoda két részlege (Lövész utcai és Szép utcai) a város keleti részén fekszik, egymáshoz igen közel. Tehát az intézmények szociokulturális adottságai egyezők. Megtalálható óvodánkban a kertesi családi házból járó, a tanyavilágból, ill. a lakótelepi lakásból járó gyermekek egyaránt.

A **Lövész utcai részleg 4 csoporttal** működik. Férőhelyek száma: **80, maximált létszám 94**. Az épület 1976 évben bölcsődének épült, 1996-ban óvodává alakította át az Önkormányzat. Az épület adottságai megfelelnek az óvodai elvárásoknak. A csoportszobákból fedett teraszra lehet kimenni, ami szinte minden időjárásban biztosítja a gyermekek levegőztetését. Az udvar mérete megfelelő, 2010-ben valósult meg a játékeszközök cseréje. A gyermekek rendelkezésére két homokozó áll.

A **Szép utcai részlegben 5 csoport** működik két épületben, amiknek közös udvara van. Az épületek lakóházból átalakítottak, megfelelnek az óvodai követelményeknek. Férőhelyek száma: **107, maximált létszám 117**. Az épületek állag megóvása, ill. korszerűsítése folyamatosan történik. Az óvoda udvara tágas 2010-ben valósult meg a játékeszközök cseréje. Kettő homokozóban játszhatnak a gyerekek. Egy fedett terasz helyezkedik el az udvaron, ahol rossz időjárás esetén is biztosított a gyermekek levegőztetése.

Fűtőház utcai Óvoda három csoportjából egy működik. A **maximális gyereklétszám 58**. Az egyik nem működő csoportszobából tornaszoba lett kialakítva, ami nagymértékben elősegíti a mindennapos mozgás megvalósulását. Az épület felújításra szorul, viszont a nagy füves udvar szintén sok lehetőséget biztosít a sokrétű mozgásra.

A **Malom téri Óvoda** négy csoporttal működik két épületben. A **maximális gyermeklétszám 90 fő**. Az óvoda épületeinek állagmegóvása, korszerűsítése folyamatos. Az udvar tágas, hűvös, sok lehetőséget biztosít a friss levegőn történő mozgásra. Egy fedett homokozó áll a gyermekek rendelkezésére, az udvari játékeszközök cseréje 2010-ben ebben az óvodában is megtörtént.

I. A PROGRAM ELMÉLETI ALAPJAI

1. Alapelveink

- Gyermekközpontúság: elviekben és a gyakorlatban
- Nevelés elsődlegességének hangsúlyozása, ehhez optimális feltételek biztosítása
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A mással nem helyettesíthető szabad játék kiemelt szerepének előtérbe helyezése.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, befogadó biztonságot nyújtó szeretetteljes nevelés, melyben a gyereket bizalom övezi.
- Esztétikus, beszélő környezet megteremtése.
- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése.
- Esélyegyenlőség megteremtésére törekvés.

- Elegendő idő, hely és eszköz biztosítása különböző tevékenységek gyakorlásához.
- A gyermekek differenciált egyéni fejlesztése a csoport, a közösség keretein belül, az integrált nevelés beépítése a mindennapi munkába, a tehetségigéretes gyerekek beazonosítása és gazdagítása, tudatos fejlesztése
- A gyermekek fejlődéséhez sürgetésmentes, egyéni utak keresése.
- A gyermekek számára a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgástér biztosítása.
- A gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése.
- A gyermek tisztelete, a gyermek jogainak érvényesítése, az egyenlő hozzáférés biztosítása lehetőség szerint, a gyermeket különleges védelem illeti meg.
- A gyermek mozgásigényének kielégítéséhez feltételek biztosítása.
- Környezettudatos magatartás megalapozása
- Az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének, módszertani szabadságának érvényesítése saját programunkkal összhangban.
- Az óvodapedagógusoknak lehetőség biztosítása a folyamatos szakmai továbbképzésre, önfejlesztésre.

2. Gyermekképünk

Olyan gyermekek nevelése, akik érzelmileg gazdagok, a mindennapi életben jól eligazodnak, érdeklődnek az új iránt, másokat és a különbözőséget elfogadó, együttműködni tudó, reális önértékelésű emberekké válnak.

3. Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Tevékenységrendszerünk, tárgyi környezetünk biztosítja a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, hátrányok csökkentését, életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

4. Pedagógus képünk

Olyan befogadó pedagógusok, akikre a pedagógiai optimizmus, a pozitív lelki beállítottság, a szülők tisztelete, a gyermekek szeretete, egymás elfogadása, megértése és a mások iránti segítőkészség jellemző.

A gyermek számára legkevésbé korlátozó, legkevésbé szegregált környezetet biztosít.

5. Kompetencia

Az Európai Unió a XXI. század nevelésével-oktatásával foglalkozva a képesség, készség kifejezés helyett inkább a kompetencia fogalmát használja. A kompetencia nem más, „mint az adott helyzetben megfelelő tudás, készségek és hozzáállás ötvözeté”.

Óvodánkban eddig is alapvető feladatnak tekintettük a gyermekek képességének, készségének fejlesztését. Úgy érezzük nincs szükség stratégiaváltásra, mert az eddigi képességfejlesztési, készségfejlesztési gyakorlatot követve tökéletesen meg tudunk felelni a kompetencia fejlesztés alapvető feladatainak.

A tevékenység által történő fejlesztés tehát nem más mint kompetenciafejlesztés.

Az európai uniós értékrend szerint az óvoda a közoktatási rendszer szerves része, és mint ilyen az élethosszig tartó tanulás alapozó szakasza, a gyermeknek a közoktatási rendszer végére kell a megfelelő kompetenciákkal rendelkeznie.

6. Differenciálás

Differenciáláson a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodó fejlesztését értjük. Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen. Személyiségében rejlő lehetőségeinek kibontakozása csak úgy lehetséges, ha egyéni sajátosságait, igényeit figyelembe vesszük:

- ◆ Tanulási problémákkal küzdő gyermekek
- ◆ Magatartászavarok miatt problémás gyermekek
- ◆ Kivételes képességű gyermekek, tehetségígérettek

7. Integráció

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás

Minden részlegben az integrációt vállalt pedagógiai tevékenységnek tekintjük. A szakértői bizottság szakvéleménye alapján vállaljuk fel a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelés-oktatását, az Alapító Okiratban foglaltak szerint.

A Lövész utcai részlegben felvállaljuk a sajátos nevelési igényű különleges bánásmódot igénylő ép értelmű, önállóan közlekedni tudó mozgásszervi fogyatékos vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek, nevelését, mely feladat ellátásához tornateremmel és megfelelő eszközökkel rendelkezünk.

A Tagóvodákban a sajátos nevelési igényű különleges bánásmódot igénylő egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek integrálását látjuk el. Óvodába lépéskor a gyermeknek rendelkezni kell, a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményével és az Óvoda befogadó nyilatkozatával. A sajátos nevelési igényű gyermek speciális fejlesztését a - törvényi elvárásoknak megfelelően – gyógypedagógus szakember végzi.

Az óvodánkba bekerülő sajátos nevelési igényű gyermeket - ha szükséges – (ha a nevelőtestület alkalmatlannak ítéli az integrációra) szakértői felülvizsgálatra küldjük.

Egy csoportban csak egy-két sajátos nevelési igényű gyermeket helyezünk el.

Az integrált nevelés az ép gyerekeknek is nagyon jó, hiszen ezáltal kialakul és fejlődik empátiájuk, toleranciájuk. Megtanulnak nem csak sajnálkozni, hanem résztvevően segíteni, mindig csak abban és annyit, amiben és amennyire éppen kell. A kicsi gyerek számára minden úgy természetes, ahogy van. Ők nagyon könnyen fogadják el azt, amit a normál társadalom másnak nevez. Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról. Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.

8. Kapcsolatrendszerünk

A négy óvoda közötti együttműködés nevelőtestületi értekezletek szakmai látogatások, közös ünneplések, kirándulások formájában valósul meg.

Folyamatos kapcsolatot tartunk:

- Családi ház, (családlátogatás, szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt nap, családi nap)
Gyermek nevelése a család joga és kötelessége és ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés során érvényesíti a segítség nyújtás családhoz illesztett megoldását. Optimális lehetőséget biztosítunk a szülők fogadására.
- Szülői közösség
- Iskolák
- Közművelődési intézmények
- Egészségügyi intézmények
- Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató Gyermekjóléti Központ
- Bölcsődei és Védőnői Igazgatóság
- Logopédia
- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Önkormányzat
- Főző Konyha
- Más óvodák
- Szolnoki POK

A fenti intézményekkel fenntartott jó kapcsolat hatékonyan szolgálja a nevelés feladatainak megvalósítását. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező.

9. Gyermekvédelem az óvodában

A központi óvodában és a tagóvodákban is a gyerekvédelemmel kapcsolatos feladatok felelőse a mindenkori óvodavezető. Munkáját segíti a részlegenkénti gyermekvédelmi felelős, aki munkaköri leírás alapján dolgozik.

A tanév megkezdése előtt felméri a jelentkező és a már felvett gyermekek, családok helyzetét. Kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű

gyermekre. Ez alapján a csoportban dolgozó óvodapedagógusokkal együttműködik a gyermekek érdekében.

A gyermekvédelmi felelősök minden intézkedéséről feljegyzést, vagy jegyzőkönyvet készítenek.

Vezetik a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartását

Kapcsolatot tartanak a városban működő gyermekjóléti intézményekkel. (Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató Gyermekjóléti Központ Önkormányzat)

10. Esélyegyenlőség

A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Sok esetben a szegényebb családok gyermekei lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése a család részéről, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terhelttség és az otthoni környezet hiányosságai. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja.

Az óvoda esélyegyenlőségi programja és terve rövid és hosszútávon megfogalmazza feladatainkat. Az ebben foglaltak betartása kiemelt feladat.

II. A TEVÉKENYÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

Óvodánkban az óvodai nevelés a gyermekek központba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermekfejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttese határozzák meg. Óvodánk, mint nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik.

Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, mi nem passzívan szemléljük ezt a fejlődést, hanem lehetővé tesszük, elősegítjük azt. Ennek érdekében tudatosan tervezzük, szervezzük a nevelési helyzeteket. A hátrányok csökkentése érdekében az életkori és egyéni sajátosságokat valamint az eltérő fejlődési ütemet mindig figyelembe vesszük.

A kooperációra és a kommunikációra kívánjuk képessé tenni az óvodás korú gyermeket.

A kooperáció és a kommunikáció intézményünk lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

A kooperáció konkrét tartalma: a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek összehangolása. Fontosnak tarjuk és lehetőséget biztosítunk ahhoz, hogy a gyermek egy konkrét problémahelyzetet több oldalról megközelítve, önállóan oldhasson meg.

A kommunikáció konkrét tartalma: a közmegegyezésre (konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Nevelési célunk elérésének feltételei

1. A gyermekek testi, lelki szükségleteinek megismerése, kielégítése
2. Megfelelő mennyiségű és minőségű tevékenység felkínálása, biztosítása
3. A tevékenységeken keresztül képességek, készségek fejlesztése
4. A fejlődés jellemzőinek folyamatos nyomon követése

1.A gyermekek testi, lelki szükségleteinek megismerése, kielégítése

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életszakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az elsődleges szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi nevelés mellett az óvodánknak is igen nagy szerepe van a szocializáció során.

Amíg a gyermek testi- lelki szükségletei nincsenek megfelelően kielégítve, azaz amíg éhes, fázik, szeretet éhsége nincs csillapítva, addig nem képes semmiféle programot, fejlesztést befogadni. A befogadó szeretetteljes óvodai környezet, a családias légkör, a gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése és kielégítése, a gyermekekre való odafigyelés, a differenciált bánásmód, mind-mind arra szolgál, hogy biztonságot, megértést, nyugalmat sugározzon a kisgyermek felé. Ilyen körülmények között bátrabbakká válnak a gyermekek, önbizalmuk megnő és szívesen fognak részt venni az óvodai csoport életében, képessé válnak arra, hogy a felnőttekkel és a csoporttársakkal együttműködjenek. A magasabb rendű szükségletek megélését ezek az alapok teszik elérhetővé a kisgyermek számára.

Óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében

- ◆ A gyermekekre való fokozott odafigyelés, egyéni szükségleteinek folyamatos feltérképezése
- ◆ A gyermek alapvető lelki-fizika szükségleteinek megismerése és kielégítése
- ◆ Az egészséges óvodai környezet megteremtése

- ◆ A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- ◆ A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- ◆ Nemi identitás fejlődésének elősegítése
- ◆ Lehetőség teremtése arra, hogy a migráns gyermekek egymás kultúráját anyanyelvét megismerhessék.
- ◆ Gondozás közben a kapcsolatépítés lehetőségeinek kihasználása. (Összehangolt, sürgetésmentes, tevékenység)

2.Megfelelő mennyiségű és minőségű tevékenység felkínálása, biztosítása

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek, az életkor és az egyéni sajátosság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét. Ezt figyelembe véve biztosítunk feltételeket a tevékenységekhez.

Óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében

- ◆ Biztosítani minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket: hely, idő, eszköz, ötletek, mely az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos.
- ◆ Csak a végig vitt befejezett tevékenységnek van élmény ereje, fejlesztő hatása.
- ◆ A tevékenységek, megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- ◆ A tevékenységrendszer zavartalan és folyamatos legyen, melyben biztosítson minél több olyan helyzetet, ahol a problémamegoldó gondolkodása fejlődhet a gyermeknek.
- ◆ Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását a csoportban.

3.A tevékenységeken keresztül képességek, készségek fejlesztése

A gyermek személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető leghatékonyabban. Tevékenységet végezhet belső szükséglet kielégítésére, vagy külső motiváció hatására

Óvodapedagógus feladatai a képességek, készségek fejlesztésében

- ◆ Folyamatosan biztosítsák a gyermekek számára képességeik, készségeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit (hely, idő eszköz)
- ◆ A folyamatos megfigyelés útján alkossanak tiszta képet a gyermekek meglévő képességeiről, készségeiről. Ennek ismeretében törekedjenek a képességek, készségek fejlesztésére.
- ◆ Minden gyermekre, egyénre szabott fejlesztéssel gyakoroljon hatást, különös tekintettel a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre.

4.A fejlődés jellemzőinek folyamatos nyomon követése

Az óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlesztése tevékenységeken keresztül.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére-belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, értelmi és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges az eredményes iskolai munkához.

- a) Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
  - ◆ Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
  - ◆ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
  - ◆ A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
  - ◆ Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
  - ◆ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tisztában van az alapvető viselkedési szabályokkal, ez magatartásában megnyilvánul.
  - ◆ Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan érett gyermekre jellemző képességek:

- *Másokra való odafigyelés,*
- *Tolerancia*
- *Kommunikáció*
- *Társas kapcsolat*
- *Kudarctűrés*

Óvodapedagógus feladatai a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációval kapcsolatban

- ◆ Az óvodapedagógusok a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követik és írásban minimum kétszer rögzítik.
- ◆ A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell, a szülő aláírásával igazolja, hogy megismerte a fejlődési napló tartalmát.

- ◆ Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, és mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti.
- ◆ Rögzíteni kell a gyerek fejlődését szolgáló intézkedéseket (pl. szakemberek segítségének igénybe vétele), megállapításokat, javaslatokat, az elért eredményt.
- ◆ Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait is rögzíteni kell
- ◆ A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisének, valamint testi, szociális, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre részleteiben lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.

A mérés eszköze

A „Kíváncsi Láda” nevű játékos mérőeszközzel vizsgáljuk a gyermekek fejlettségi szintjét. Ez egy tehetségmérő eszköz, melyet fejlesztőpedagógusaink segítségével a helyi sajátosságok figyelembevételével átdolgoztunk.

Az eredmények kiértékelése elsődlegesen szöveges formában történik.

III. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése óvodánkban is a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermekek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele a szülők igényei mind befolyásolással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentős módon befolyásolják.

Objektív (tárgyi) feltételek:

Az óvoda épülete, berendezési tárgyai adottak a program megvalósításához. A törvény által előírt minimális kötelező eszközök beszerzése folyamatos. Az eszközök jegyzéke az 1. számú mellékletben található. Az óvoda épületét, udvarát, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyerekek biztonságát, kényelmét, megfelelően testméreteinek, életkori adottságainak.

Az összevont négy óvodában összesen 14 csoport működik.

A **Lövész utcai részlegben** 4 egyenként 40 m²-es csoportszobák állnak a gyermekek rendelkezésére. A csoportszobák világosak és mindegyik ajtaja a zárt teraszra, ill. a mosdóba nyílik. Lehetőség van két-két csoport között az átjárásra, így a kisebb nagyobb gyermekek, testvérek a nap bármely szakában kommunikálhatnak egymással. A mozgásigény kielégítésére, a sokrétű fejlesztésére tornaszoba áll a rendelkezésünkre. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése itt valósul meg a speciális eszközök segítségével.

Több helyiség van az eszközök tárolására. Két-két csoportonként van egy közös mosdó, ami igen tágas és minden itt használható eszköznek van helye. Minden csoportnak külön öltözője van. Az óvónőknek öltöző, ill. nevelői szoba áll rendelkezésére. Az épület és udvara igen nagy területű így több helyen van lehetőség a különböző tevékenységek gyakorlására.

A **Szép utcai részlegben**, két épületben helyezkednek el a csoportok. Az egyik épületben két, a másikban három csoport működik. Családi házból átalakított mind a kettő, de a jól szervezett napirenddel a nevelés folyamatát gördülékennyé tudjuk tenni. Négy csoportszoba szép tágas és világos, azonban az ötödik igen szűkös, kisméretű. Eszközöknek a szekrényekben és az udvari kamrában van helye. A gyermekek mozgásigényét a termek átrendezésével, a tágas udvaron és a fedett teraszon tudjuk kielégíteni. A mosdók és az öltözők közös használatát zökkenőmentesen tudjuk megoldani az átgondolt napirend kialakításával. Egy kisebb nevelői szoba is kialakításra került, ahol a gyermekek egyéni fejlesztése is történik.

A **Fűtőház utcai részleg** eredetileg nem óvodának épült, kívül és belül egyaránt felújításra szorul. A három csoportszobából egyben fogadjuk a gyermekeket, itt történnek a mindennapos tevékenységek. A másik nagyobb csoportszobából tornaszobát alakítottunk ki, amely nagymértékben segíti a mindennapos mozgás megvalósulását. A harmadik csoportszobát fejlesztőszobának, ill. nevelői szobának használjuk.

A **Malom téri részleg** két épületből áll, mindkét épületben két – két csoport működik. A csoportszobák viszonylag tágasak, világosak. A mosdókat, öltözőket két-két csoport közösen használja, de ez az átgondoltan kialakított napirenddel problémamentesen működik. Egy fejlesztőszoba is kialakításra került, ahol a gyermekek egyéni fejlesztése történik. A gyermekek mozgásigényét a termek átrendezésével, a szomszédos iskolai tornaterem igénybevételeivel illetve a tágas udvaron tudjuk kielégíteni.

A négy részleg udvarán füves, földes és betonos terület egyaránt található. Lehetőség van arra, hogy a nagyméretű fák árnyékában tudjanak tevékenykedni a gyerekek.

Mind a négy óvodában számítógép (internet hozzáféréssel) segíti a dolgozók munkáját. A változatos tevékenységekhez, egyéni fejlesztésekhez folyamatosan bővülő eszköztárral rendelkezünk.

Az óvodában dolgozó fejlesztőpedagógusok külön erre a célra berendezett fejlesztő szobával és eszközökkel rendelkeznek. A lehetőségekhez mérten igyekszünk mind a négy részlegben megfelelő munkakörnyezetet biztosítani a munkatársaknak.

Az általunk választott program igen sok eszközt igényel, az elmúlt évek során eszköztárunkat sikerült fejleszteni, ami pályázati, önkormányzati és az alapítványunkra befizetett összegből valósult meg. Továbbra is mind a négy részlegben tudatosan törekszünk az eszközök fejlesztésére, azok folyamatos cseréjére.

Szubjektív (személyi) feltételek:

A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Létszámuk a törvényben előírt módon biztosított.

A nevelés eredményességét az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát közvetlenül segítő alkalmazottak összehangolt munkája biztosítja.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése saját vagy utazó gyógypedagógus közreműködésével történik.

	Lövész utca	Szép utca	Fűtőház utca	Malom tér	Összesen
pedagógus	11	10	2	8	31
dajka	4	5	1	4	14
pedagógiai assz.	2	1	-	1	4
óvodatitkár	1				1
udvaros	1	0,5	0,5	0,75	1főállású 3 részmunkaidős
Rehabilitációs munkaerő		0,5	0,5	0,5	3 részmunkaidős
ÖSSZESEN	19	18	5	15	57 fő

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a különböző tevékenységeket óvodapedagógus vezeti.

1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan vesszük és beépítjük a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanúgy saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában. Éppen ellenkezőleg, ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépítenünk, megterveznünk a gyermeki tevékenységet. A fejlesztés során abból kell kiindulnunk, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

2. Az óvodapedagógus modell szerepe

Óvodai nevelésünk, amely tevékenységközpontú az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodás korban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mondunk, miként viselkedünk, hogyan öltözködünk. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége. Kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket közvetít az óvodapedagógus a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és az óvoda között. Ilyenkor rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenünk a megoldás felé. A gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiségre. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesíteni az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnunk, hogy nemcsak mi irányítjuk a gyermeket, hanem a gyermek is hat ránk. A kapcsolatunk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermekeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

Ezzel a programmal dolgozó óvodapedagógus merészen elengedheti a fantáziáját, mert minden a csoportot érintő kérdésben (napirend, tartalmi kérdés, szervezési probléma, élet adta szituáció) nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermekeket bevonni.

3.Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens a dajka és a gyermek együttműködése:

Programunk megvalósítása során a pedagógiai asszisztens, dajka munkája az óvodapedagógusával összehangoltta válik, mert őket a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Vegyenek részt az óvodai csoport életében, ne csak külső szemlélői, hanem belső, tevékeny résztvevői is legyenek a csoportban zajló eseményeknek, segítői az óvodapedagógusoknak. A pedagógiai asszisztens, dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, akik éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával hatást gyakorol a kisgyermekre. A csoportban, az udvaron felkínált sok tevékenység figyelemmel kísérése, a csoportszobán kívüli terek megnövelése és hasznos játéktérre alakítása szintén szükségessé teszi a pedagógiai asszisztens, dajka aktív jelenlétét.

4.A fejlesztőpedagógus szerepe és feladata

Tapasztalataink szerint sajnálatos módon egyre több gyermeknél észlelhető a fejlődés egyes részterületein a lemaradás. Ezen gyermekek legkorábbi korban történő fejlesztése, felzárkóztatása, kiemelt jelentőségű feladata óvodánkunk, ehhez nyújt nagy segítséget saját fejlesztőpedagógus alkalmazása, akinek elsődleges feladata a szakértői bizottság véleménye alapján:

- ◆ A rendelkezésre álló eszközökkel a 3-7 éves gyermekek egyéni vagy kiscsoportos fejlesztése
- ◆ Differenciált bánásmóddal biztosítani az óvodás gyermekek egyéni fejlődési tempóját,
- ◆ Elősegíteni egészséges szocializációjukat,
- ◆ Kompenzálni a szociokulturális háttérből adódó nevelési hátrányokat
- ◆ Az átlagostól eltérő fejlődési menet jellemzőinek, okainak, s pedagógiai következményeinek felismerése

IV. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy a tevékenység által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre. A nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe, a gyakorlatban nem különül el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység.
2. Társas és közösségi tevékenység.
3. Munkatevékenység.
4. Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek, és valamennyien együtt jelentik az óvodás korú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyoznunk, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg

1. Játék és tanulás tevékenysége

Játék

A játék a 3-7 éves gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége, utánzásos, spontán és tervezett tevékenység. A játék olyan komplex tevékenységi forrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell használnia a nevelés folyamatában célja eléréséhez. Minden gyermeki tevékenység – a játék is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége elindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett, vagy irányított játéktevékenységre. Tudjuk, hogy 3 éves kor táján igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán az arányok helyes megtalálására kell odafigyelni.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében. Szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az elmélyült játékokra. A tevékenységekhez szükséges feltételeket, ötletet és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítani. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermekek játékában. Az élmény rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet befolyásolni a gyermeki világot. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megszervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységeikben éljék meg. A játék tehát, mint az óvodás korú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhatunk a gyermek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki, amik később a társadalomba való beilleszkedést nagymértékben elősegítik. Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban

- ◆ Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése, szükség és igény szerinti együttjátszással
- ◆ Napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- ◆ A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása.
- ◆ Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához. (gyakorló játék, szimbolikus- szerepjáték, konstrukciós játék és szabályjáték)
- ◆ Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a fejlesztés érdekében.
- ◆ A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- ◆ Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel, az óvodapedagógus tudatos jelenléte indirekt irányítás felelőssége.
- ◆ Szabad játék túlsúlyának érvényesítése
- ◆ Kreativitásuk fejlesztése
- ◆ Az óvodapedagógus tudatos jelenléte, indirekt irányítás felelőssége

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz. Játék közben szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan.

Az óvodai tanulás szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy eröltetés nélkül tanuljon a kisgyermek. A több érzékszervet igénybevevő **tapasztalás** és a sokoldalú **cselekedtetés** mindennél fontosabb az óvodáskorú gyermek fejlődésének szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke, hatása, alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megfigyelése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára közvetítenünk.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként, belső késztetésből vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció hatására. A sikerélmények erősítik a gyermek **önbizalmát**, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

Szerepünk tehát itt is kiemelkedő abban mennyire vagyunk képesek megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A nevelés egészén belül tevékenységben megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, beszélgetések, tapasztalatszerző séták, helyszíni foglalkozások formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciája. Mivel a program lehetőséget nyújt annak eldöntésére, hogy milyen életkorú gyermeket nevelünk egy csoportban, így nálunk igyekszünk az egymáshoz közel álló korosztályt azonos csoportban elhelyezni.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a **játékos**, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás
- az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását
- folyamatos tevékenységek láncolata és nem az „órarendbe” zárt foglalkozások

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban

A tevékenységekbe ágyazott fejlesztés a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

- ◆ Értelmi képességek, kompetenciák fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- ◆ A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- ◆ Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan élmények, szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás, problémamegoldás örömeit.
- ◆ A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása. A gyermekek önállóságának, figyelmének, fegyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- ◆ Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermekeknek, ahol saját teljesítőképességét is megismerheti.
- ◆ Komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál
- ◆ Differenciálás a tapasztalatszerzés sokoldalúságára törekvés

2.Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

(Társas, közösségi tevékenység)

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény:

Tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Nagyon fontos feladat tehát, már az óvodában tudatosan törekedni arra, hogy a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység a szocializáció alapjait szolgálják. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambíciójukat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani.

A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a teljes nevelési folyamatot átfogó feladat. Az integrált nevelés szellemében próbáljuk elfogadtatni a többségi társadalom szokásrendszerét nemcsak az óvodába járó gyermekekkel, hanem azok családjával is. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősíteni. A szokások tegyék lehetővé, hogy egyik gyermek ne zavarja a másikat tevékenység végzés közben. A szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelését, vagy a közös tevékenységek során kialakuló viták lerendezését.

Nem fegyelmezni, hanem tevékenységekkel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy társas kapcsolatait, közösségi magatartását a társadalom által elvárt módon legyen képes alakítani.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség.

A felnőtt és a gyermek között nem feltétel nélküli szófogadás, hanem demokratikus partnervizony kialakítása a cél.

Vegyük figyelembe a gyermek jogos kívánságait, igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra, és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására.

Ezek a folyamatok, pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elválás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és óvodapedagógust egyaránt. A mi feladatunk: türelemmel és szeretettel forduljunk az újonnan óvodába kerülő gyermekek felé. Adjunk elegendő időt a befogadásra, biztosítsunk fokozatos átmenetet. Óvodánk nyitottságát a nevelőmunkába történő betekintést biztosítjuk a szülőknek: nyíltnapok, évvárók, anyák napja, gyermeknap. Nekünk éppúgy szükségünk van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Óvodánk hagyományai a következőkben rendszerezhetők

Ünnepek megszervezése:

- ◆ Születés és névnapok megünneplése a csoport keretein belül szülői igény szerint.
- ◆ Mikulás ünnep megrendezése.

- ◆ Karácsonyi ünnep megrendezése szülők segítségével.
- ◆ Farsangi bál szervezése a gyermekek részére.
- ◆ Anyák napi ünnepség megszervezése.
- ◆ Évzáró ünnepély, nagyok búcsúztatása.

Óvodánk hagyományai:

- ◆ Év végi kirándulás szervezése.
- ◆ Közös gyermeknap a szülőkkel együtt, szülői igény szerint.
- ◆ Megemlékezés a „jeles” napokról, „ZÖLD” Programok

Óvoda Bál szülői szervezésben

Óvodapedagógus feladatai az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel (társas, közösségi tevékenységekkel) kapcsolatban:

- ◆ Biztonságos, nyugodt, légkör ahol lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusra.
- ◆ A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- ◆ A társakkal, a felnőttel való kommunikáció sokoldalú megtapasztalásának, gyakorlásának előmozdítása.
- ◆ A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- ◆ Konfliktusok kezelése.
- ◆ A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- ◆ A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- ◆ Arra nevelni a gyermeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak egymás iránt.
- ◆ A csoport együttéléséhez szükséges szabályok, szokások, normák kialakulásának elősegítése.
- ◆ Az egyéni törekvések tiszteletben tartásával biztosítani a csoport egészének zökkenőmentes napi életét.
- ◆ Biztosítsa, hogy a gyermekek kellemes, jó légkörben, várakozás és sorakoztatás nélkül, szükségleteiknek megfelelően végezhesék a tisztálkodással, a wc használatával, az öltözködéssel, az étkezéssel kapcsolatos teendőiket.
- ◆ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködés speciális felkészültséggel rendelkező szakemberrel.

Az értékelés és jutalmazás

Cél: A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkotó tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekeként vezetett fejlődési naplóban. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés és a munkaközösség által kidolgozott felmérő lap, melynek kitöltése a Kíváncsi Lada játékos feladatai alapján történik.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, általa kedvelt tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmazunk.

3. Munkatevékenység

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének, kivitelezésének módja fejt ki a már említett nevelő – fejlesztő hatást.

Itt is érvényes, amit a tevékenységről általában elmondtunk: alapvető követelmény a motiváció, az önállóság, a cselekvő tanulás az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése.

A különböző munkafajták, önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák, vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz aktív tevékenykedtetést jelent az óvodában.

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységet, mint a játékot, ha tiltásokkal, vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését. Mindez élmények átélésének forrása lehet és akkor a gyermekek szívvel-lélekkel, fogják végezni.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és

a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Fontosnak tartjuk óvodánkban a kerti munka gyakorlását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt. Tavasztól ősziig tudunk tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek, megértik a munka valódi értékét. Fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal. Azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- ◆ Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, ill. a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- ◆ Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- ◆ A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják.
- ◆ Adjon lehetőséget a gyermeknek bármilyen, őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez.
- ◆ Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet szerezzen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- ◆ A munkatevékenység értékelése konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő hatású legyen, illetve legyen a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: **lehetőségek közötti szabad választás.**

Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, akik eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem vagy csak nehezen tudnak választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni.

Így tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

Az óvodában sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, a lehetőségekhez mérten önállóan tevékenykednek. Elsősorban a reggeli és délutáni időszakban jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül szabadon választhassanak. (Pl. bábozás, festés, rajzolás, társasjáték, mozgásos stb. Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre, és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermekeket. Azokban a csoportokban, ahol az épület adottsága megengedi, hogy bent a teremben és kint a teraszon egyszerre és egy időben tevékenykedhetnek a gyermekek. Ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek minél

szélesebb skálájának nyújtásával feltétlenül ki kell használni. A napi élet ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, kialakítására is lehetőséget biztosítunk.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- ◆ Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- ◆ Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás – és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- ◆ A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse.
- ◆ Időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- ◆ Pihenő időben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére mind a csoportszobában mind az udvaron egyaránt.
- ◆ Vegye figyelembe a gyermekek egyéni kéréseit. (Ami a gyerek érdekét szolgálja)
- ◆ Az udvaron tartózkodás ideje alatt is minden esetben legyen lehetősége a gyermekeknek a felkínált tevékenységek közül választani

V. FEJLESZTÉS KERETEI

Az, hogy egy tevékenység tanulás, játék, munka, szabadidő, közösségi tevékenység-e, azon múlik milyen készségek, képességeket kívánunk, és tudunk vele fejleszteni.

1.Anyanyelv

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem gondolkodása is fejlődik.

Minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését. Segíti kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. A rossz kifejező képességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni. Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket gyakran teljesítménye alatt értékelik.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Nekünk

arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja.

Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is időt biztosítani, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a szép beszédre. **Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus és a dajka ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtésre, a hangerőre, a dinamikára, a hangsúly megfelelő alkalmazására.** Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédétől. Dicsérjük és biztassuk a bátoralanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre.

A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérjük figyelemmel. Figyeljünk arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlással, beszéd béli elmaradással küzd. Szükség esetén szakember segítségét kérjük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- ◆ A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermeket, hogy bátran nyilatkozzon meg, mondja el élményeit.
- ◆ Lehetőséget kell teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- ◆ Képessé tenni a gyermeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni. (beszédfigyelem)
- ◆ A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- ◆ A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- ◆ Beszédmegértés fejlesztése.
- ◆ Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása (nyelvi játék, nyelvtörők)
- ◆ A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- ◆ A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása. (Helyes mintaadás)
- ◆ Az anyanyelvi kompetencia megalapozása

2.A Külső világ tevékeny megismerése

Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- ◆ Utánzásos, munka – modellkövető
- ◆ Spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés.
- ◆ Gyakorlati problémamegoldás
- ◆ A gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok

◆ Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek

A gyermekeket már az óvodába kerülés előtt érik olyan hatások, melyek miatt felfigyelnek a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé.

A matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk meg.

Az **első szint:** bevezetés a matematikába, általában a gyermek ötödik életévéig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A **második szint:**

Feladata: A logika és a matematika világát játékos szituációkban, mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rakáson, válogatáson és csoportosításon keresztül ismerik meg. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés sok olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése.

Óvodánkban már kiscsoportban tudatosan megragadjuk a matematikai fejlesztés lehetőségeit.

Középső csoportban témától függően kötetlenül dolgozzuk fel a matematikai összefüggéseket.

Az iskola előtti évben már meg kell tanulni a gyermekeknek a közösségben viszonylag együtt dolgozni. Részükre kötött formájú játékos matematikai tevékenységeket is szervezünk.

A szabadidőket tudatosan kihasználjuk a gyermekek egyéni fejlesztésére. Ilyenkor adódik több lehetőség a tehetséggondozásra, a felzárkóztatásra.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban figyelhetők. Óvodánk udvarai és a közeli park folyamatos megfigyelési lehetőségeket ad az állandóság és a változás, matematikai összefüggések területén.

A játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére. Ehhez az óvodapedagógusnak képesnek kell lennie az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ Olyan eszközök, és tevékenységek, helyzetek biztosítása, amik felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- ◆ Minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- ◆ A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve szükséges megvalósítani.
- ◆ Matematikai és természettudományi kompetenciák megalapozása.
- ◆ Segítse elő a gyermek önálló vélemény nyilvánítását, döntési képességeinek fejlődését.
- ◆ Változatosan alkalmazza a módszertani ismereteket, tartalmakat és eszközöket

Természeti-, emberi-, tárgyi környezet felfedezése

Programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje, és megértse a maga egészében. Megismeri szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. Így kívánunk példát mutatni a gyermekek számára. Azért kell megerősíteni bennük, hogy mennyire összefügg minden egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. Ezzel is segítjük a környezettudatos magatartás alapozását, alakítását (Zöld Óvoda)

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történjen.

Felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire, megóvására. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek, környezetvédelemnek. Már jelenleg nagy hangsúlyt fektetünk pl. a szelektív hulladékgyűjtésre.

A fák, a virágok, az apróbb kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, a kirándulások az óvoda udvarán és kertjében végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermekeknek.

Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

A környezet megismerésére nevelés és az irodalmi művek összehangolása az érzelmi nevelés nagy színtere lehet. Különböző játékok, megfigyelések, kísérletek alkalmasak arra, hogy a gyermeket megismertethessük a talaj, a víz, a levegő fontosságával, védelmével. Sokféle az anyag, a lehetőség, sokféle a módszer is. A környezetben találkoznak a hangok, illatok, színek, formák, mennyiségek, az élővilág mozgásával, állandóságával, ami komplex módon épülnek be az óvoda mindennapjaiba.

Születéstől-felnőttkorig

A nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátjátszák életüket. Újra élnek az óvodában mind azt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A születéstől felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex tevékenységek magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges megtartása valósulhat meg játékosan, a gyermekek érdeklődésének és igényeinek figyelembe vételével.

Ismerkedjenek meg testükkel, annak működésével és annak megóvásával. A nagycsoportosok kaphatnak némi ízelítőt a „Szívprogramból”, az „Ovi Zsaru programból” és a „Dohányzás megelőzés” programból. Ezekkel való megismerkedéshez az eszközök és a megfelelő végzettségű óvodapedagógusok a rendelkezésünkre állnak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.

- ◆ Tudatosan törekedjünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- ◆ Biztosítsunk minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- ◆ A tevékenységeket lehetőség szerint a szabad természetben szervezzék meg.
- ◆ Biztosítsuk a feltételét annak, hogy virágoskert létesüljön.
- ◆ Ha lehetőségünk adott próbálkozzunk kisállatok tartásával. (akvárium)
- ◆ Szülők felvilágosítása ezen a területen, különösen a példamutatás területén.

3. A művészeti tevékenységek

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel.

Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre.

A művészeti nevelés - mindenekelőtt - az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti.

Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember.

Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőség adódik önmaguk kifejezésére.

A „művészeti tevékenységek” fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű.

Ebbe a fogalomkörbe tartozik:

- Verselés, mesélés
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsol kapcsolatos mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki érzelmi élményeket adnak. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja. Ismerkedjenek meg külföldi, és magyar szerzők műveivel klasszikus és kortárs irodalmi művekkel is.

Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Ehhez szolgáljon mindenkor példaként az óvodapedagógus, érthető, esztétikus előadásmódja. Segítsük elő,

hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások. Ezt a gyermeki tulajdonságot mindenkor tartuk szem előtt.

Kedvelt tevékenysége az óvodásnak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. Az irodalmi anyag kiválasztásánál az aktualitást is tartuk szem előtt.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézimunka ábrázolás különböző fajtái a műalkotással az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenfajta anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel.

Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani

Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást, és dicséretet várnak a gyermekek.

Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Minden csoportban célszerű egy kis sarkot, vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, anyagokat tárolhatjuk.

A nagyobbak szerepjátékhoz bármikor kiegészítő eszközöket készíthetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva jelen van.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás, gyermektánc ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, séták és kirándulások. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok játszására. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték, vagy a mondókázás a művészeti és esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés e program nevelésén belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zene kultúrájának megalapozása, a néphagyomány örzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése. Erre kell törekednünk az egyéb zenei anyagok megválasztásánál is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ Úgy alakítsa ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- ◆ Biztosítson minél több eszközt, időt, alkotó légkört és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- ◆ Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- ◆ Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- ◆ Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- ◆ A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás, éneklés során próbáljon a gyermekekkel érzelmileg szoros kapcsolatot és meghitt légkört kialakítani.
- ◆ A versek, mesék és dalanyagok kiválasztásánál vegye figyelembe a korosztály, a csoport adottságait, képességeit.

4. Mozgás

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

Programunk lényeges eleme a testi fejlesztés. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőségeket, mindenkor az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Minden lehetőséget kihasználunk a nap folyamán a mozgásra.

Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítjuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodás korban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata. A megfelelő intenzitású derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését. Ezáltal a mozgásműveltség fejlődik. A természet erőivel – napfény, levegő, víz, - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi mozgást a szabadban célszerű tartani. A lényeg, hogy örömteli és felszabadult tevékenységet jelentsen a gyermekek számára.

Minden részlegben az udvarok elrendezése erre lehetőséget biztosít. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése elengedhetetlen. **Nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás a délelőtti folyamán.**

A mozgás objektív feltételei

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell beszélni. A mozgások nagy részét a szabadban ill. a tornaszobában tartjuk. Az udvaron található különböző típusú mászóak változatos mozgáslehetőséget biztosítanak (mászás, függés kötélén, gyűrűn...). Nyári időszakban a

pancsolás lehetőségének biztosításával kezdjük a vízhez szoktatást. A nagyobb korosztály részére a szülőkkel történő megbeszélés alapján, a helyi strandon játékos vízhez szoktatást szervezünk.

Hosszabb sétát is tehetünk a gyermekekkel a szabadban, hisz a környék erre lehetőséget ad. A közelben található nagy, füves park jó lehetőséget biztosít a nagyobb mozgásigény kielégítésére. Minden, ami az óvoda udvarán található, felhasználható a mozgás feladatainak megvalósításában, ugyanez mondható el az épületen belüli eszközökre is.

Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, és megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a pedagógiai asszisztens, dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mozgás szubjektív feltételei

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket.

Nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek elért sikereinek. Mindenkor az óvodapedagógus dönti el, hogy a mozgás időtartama alatt, egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, vagy mozgásos játékokkal tölti ki az időt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ Legfontosabb feladat, hogy mindennap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- ◆ Legyen lehetőség irányított egyéb tevékenységek mozgáson keresztüli feldolgozására kognitív, emocionális és szociális céllal (ének és mozgás kapcsolata, számok, formák stb. integrálása mozgásos tevékenységekbe = mozgással tanulás).
- ◆ Tudatosan használja ki a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra gyakorolt hatását.
- ◆ Szervezzen egyéb rendkívüli alkalmaszerű mozgásos tevékenységeket. (kirándulás, séta, vízhez szoktatás, ...).
- ◆ Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével (pl. versenyjátékok, ügyességi játékok, fogócska, ugróiskola).
- ◆ Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- ◆ Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára. (négy mozgás modell figyelembe vétele)
- ◆ Az egészséges életmód szokásainak kialakításával biztosítsa a testi nevelés zavartalanságát, nyugalmát.

- ◆ A kötött formában szervezett mozgás alkalmával az óvodapedagógus öltözéke alkalmas legyen a gyerekekkel való együtt mozgásra. Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- ◆ Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására.
- ◆ Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását. A testmozgás terén kiemelkedő teljesítményt nyújtó gyermekekre fokozott figyelmet fordítunk.
- ◆ Mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékokkal segítjük.

VI. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

E program nevelés céljainak és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások és feladatok ismeretében a gyermekek egyéni adottságainak figyelembe vételével tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletre, tapasztalatokra.

A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztést, figyelembe véve az integrált nevelésből adódó feladatokat.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves féléves periódusokban gondoljuk át. Konkrét formában tervezni inkább kéthetes periódusokban célszerű, lehetőség szerint projekt módszerrel. Csakis ez esetben nyílhat lehetőség a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és nevelőmunkában való felhasználására. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan része a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett tevékenységek. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában.

Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg. A komplex tevékenységek rendszere is beépül a nevelési folyamat egészébe, ezért nincs előre meghatározott időpontja a nap folyamán a komplex tevékenység megvalósításának.

1. Fejlesztés módszerei:

A fejlesztés, a tevékenység formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiinduló

pontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek. Valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő készségekkel, képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk, és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermekeket. Ennek kialakításához mindenek előtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

2. A fejlesztés keretei:

- ◆ A teljes nevelési folyamat csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- ◆ A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
  - önálló és irányított tapasztalatszerzés
  - komplex tevékenységek rendszere, kötetlen és kötött (5-35perc) formában

3. A nevelés időkeretei:

A heti rend és napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

Heti rend

A heti rend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban. Lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a befogadás időszakában figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

A **rugalmasság**, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend általános tartalma és maximális időkeretei:

Mindhárom korcsoportban naponta tervezzük:

- mindennapi szervezett mozgás (20-30 perc),
- verselés, mesélés

3-4 évesek

- kezdeményezések formájában tervezünk
- 1 kötött mozgás

4-5 évesek

- Kötetlen formában tervezzük a tevékenységeket (külső világ tevékeny megismerése, művészeti tevékenységek (ének, zene, énekes játékok, gyermektánc; rajzolás, mintázás, kézi munka), hetente 1-1 alkalommal
- 1 kötött mozgás

5-6-7 évesek

- Kötetlen formában tervezzük a tevékenységeket (külső világ tevékeny megismerése, művészeti tevékenységek (verselés, mesélés; ének, zene, énekes játékok, gyermektánc; rajzolás, mintázás, kézi munka) hetente 1-1 alkalommal. **A szervezeti formát a téma szabja meg.**
- 2 kötött mozgás

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek készségeinek, képességeinek figyelembe vételével nemcsak a komplex tevékenységek helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

A napirend általános időkeretei:

Játék és szabadidős tevékenység, mozgás	6 óra
Étkezés, pihenés	3 óra
Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
Komplex tevékenységek, csoportos foglalkozások naponta	5- 35 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események és nem utolsósorban a csoport fejlettségének hatására.

4. A nevelési tervek tartalmazzák:

Nevelés- tanulás tervezése: heti terv

a) Nevelés:

- Játék és tanulási tevékenységek
- Társas és közösségi tevékenységek
- Munkatevékenységek
- Szabadidős tevékenységek

b) Tanulás – komplex tevékenységek rendszere,

tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek:
  - anyanyelv
  - külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmakkal

Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek:

- Külső világ tevékeny megismerése Természet, társadalom ember (születéstől felnőtt korig) Egészségfejlesztés
- Művészeti tevékenységek (rajzolás, festés, mintázás, kézi munka -, ének-zene, énekes játék, gyermektánc, verselés, mesélés)

Az egyén társadalmi feladatait tudatosító komplex tevékenységek:

- mindennapi mozgás

Kéthetente reflexió

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

Az óvodai nevelési év szeptember 1-től május 31-ig tart.

A nyári időszak június 1-től augusztus 31-ig tart.

Tevékenységekőzpontú óvodai csoportnapló tartalmazza:

- ◆ A gyermekek nevét és óvodai jelét
- ◆ A fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a 3 év alatti, a 3-4 éves, a 4-5 éves, az 5-6 éves, a 6-7 éves gyerekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azok számát, akik bölcsődések voltak
- ◆ A nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét.
- ◆ Napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket.
- ◆ A hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban.
- ◆ Nevelési, szervezési feladatok, tevékenységek, programok tervezését heti bontásban
- ◆ A teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek, foglalkozások, tevékenységi formák tartalmi elemeinek értékelését (szeptember 01-május 31)

- ◆ A reflexiókat, mely magában foglalja a tervezésbe bevont gyermeki ismereteket, tapasztalatokat és ötleteket, a spontán megvalósuló foglalkozásokat, a feljegyzéseket a csoport életéről, valamint az önértékelés elemeit.
- ◆ Óvodán kívüli programokat: Rendezvények, séták, kirándulások
- ◆ Ünnepeket megemlékezéseket
- ◆ Balesetvédelmi oktatásokról feljegyzést
- ◆ Hivatalos csoportlátogatásokat (látogatás célja, időpontja, a látogató neve, beosztása, a látogatás szempontrendszere, eredménye)

Az egyéni fejlődést nyomon követő dokumentáció

Fejlődési napló vezetése minden korcsoportban, évente legalább kétszer. (november, április). Gyermek rajzokkal kiegészítve.

Anamnézis lap kitöltése a szülő beleegyezésével

Az óvodapedagógus tájékoztatást ad a gyermek fejlődéséről, javaslatot tesz a további fejlődéséhez szükséges fejlesztés feladatairól évente kétszer.

Rögzíti:

- a gyermek érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődés mutatóit
- a gyermek fejlődését szolgáló megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- amennyiben a gyermek szakértői bizottság vizsgálatán vett részt, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket, amely tartalmazza a szülő aláírását is.

VII. Egészségfejlesztés

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos mozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

1. Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését szorgalmazzuk. Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű *a gyermek egészséges táplálása*. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését biztosító mindenkori főzőkonyha kapcsolattartójával szükség szerint történik egyeztetés.

Az óvodapedagógus feladatai

- ◆ Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja.
- ◆ Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket.
- ◆ Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (a főzőkonyha vagy a család biztosítja).
- ◆ Szerveznek az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy gyümölcs- és zöldség-napot.
- ◆ Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.
- ◆ Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl projektek), játékos alkalmat teremtenek arra hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- ◆ A Gondolkodj egészségesen Program javasolt rendezvényeit megszervezik az óvodában.

Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére az óvodapedagógusok. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből. Sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor felhasználásával.

Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

2. Mindennapos mozgás

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztéséért

A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben

Időjárástól függően (köd, -5 fok alatt, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosít a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi.

3. Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.

A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiénéjét a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet.

A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiéniai szabályok kialakítása.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiéniai szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira.

A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A Szakszolgálat szakembereivel kapcsolatot tart, aki igény szerint megvizsgálja a fejlődésben akadályoztatott gyermekeket, javaslatot ad az egyéni bánásmódra és a fejlesztésre. Az óvodapedagógus a javaslatokat beépíti az egyéni fejlesztő munkába.

4. Testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

.Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat (dohányzás).

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei :

Szabad beszélgetések. A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, képkivágások gyűjtésével, diafilm-vetítéssel stb.. Alapelv: az önkéntes részvétel.

5. A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve.

A fizikai bántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny".

Az óvodapedagógusok feladatai a gyermekbántalmazással kapcsolatban.

- ◆ A fenti témákról beszélgetést kezdeményezünk a szülőkkel szülői értekezletek alkalmával, konkrét érintettség esetén fogadóórán.
- ◆ Hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása
- ◆ Felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására.
- ◆ Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- ◆ együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal

6. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a kijelölt helyen található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

7. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére az egészségfejlesztéssel kapcsolatban

- ◆ Kulturáltan étkezik
- ◆ Helyesen használja az evőeszközöket
- ◆ Önállóan használja a vécét
- ◆ Önállóan és helyesen mos kezet, száját öblít
- ◆ Szükség szerint használja a zsebkendőt
- ◆ Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyrerakja
- ◆ Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne

VIII. A PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK LEHETSÉGES OKAI

- ◆ Ha szervezeti átalakítás szükségessé teszi
- ◆ Ha a nevelőtestület 51%-a kezdeményezi a változást
- ◆ Ha a pedagógiai program felülvizsgálata során szaktanácsadó, szakértő javaslatot javasol
- ◆ Ha a fenntartó javasolja
- ◆ Ha a törvényi változás indokolja

A Program megvalósítása nem igényel többlet kötelezettséget a fenntartó részéről.

Legitimációs záradék

1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A Pedagógiai Programot a Szülői Közösség

2017 év június hó 6. napján tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: Cegléd, 2017 év június hó 6.nap.

Szülői Közösség elnöke

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület 2017 év június hó 6. napján tartott ülésén elfogadta és jóváhagyásra javasolta.

Kelt: Cegléd, 2017 év június hó 6. nap.

Óvodavezető

Függelék

1. A PROGRAM TÖRVÉNYI ÉS JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- ❖ A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- ❖ Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm rendelet
- ❖ A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet

2. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm rendelet alapján

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. **A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.**

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) **A testileg egészségesen fejlődő gyermek** hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) **A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek** az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) **Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak** az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.